

UNIVERSITETET I OSLO

Forskningsetikk

NARMAs vårkonferanse 2023

Mette Sollihagen Hauge
Seniorrådgiver

Avdeling for forsknings- og innovasjonsadministrasjon

22. mars 2023



UiO God forskningsetikk på UiO

8. feb. 2023 11:09

Universitetsstyret har vedtatt nye retningslinjer for hvordan brudd på forskningsetiske normer skal håndteres. Dette er en del av det pågående arbeidet med forskningsetikk ved UiO.

Ny ressurside for forskningsetikk
[Ressurssiden er for deg som er forsker ved UiO.](#) Her finnes retningslinjer, informasjon om hvordan vi håndterer mulige brudd på forskningsetiske normer, i tillegg til en oversikt over ressurser, rutiner og verktøy ved UiO som skal hjelpe forskerne i dette arbeidet.



Riksrevisjonen konklusjon samlet sett for UH- sektoren

Papirrevisjon av 21 UH-institusjoner

Forskningsinstitusjonene

- Har ikke etablert systemer som legger til rette for at alle ansatte som arbeider med forskning, får tilstrekkelig opplæring
- Har ikke gode nok systemer for å sikre at mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer blir oppdaget, behandlet og rapportert



4.2.1 Forskningsetikk

Kunnskapsdepartementet viser til Dokument 1 (2021–2022) der Riksrevisjonen peker på at de statlige universitetene og høyskolene ikke har etablert systemer som legger til rette for at alle ansatte som arbeider med forskning, får tilstrekkelig opplæring, og at institusjonene ikke har gode nok systemer for å sikre at mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer blir oppdaget, behandlet og rapportert. Departementet understreker institusjonenes ansvar for å sikre at forskningen ved institusjonen skjer etter anerkjente forskningsetiske normer i henhold til forskningsetikkloven og forventer at institusjonene eventuelt raskt etablerer systemene som er fastsatt i loven. Se også rapporteringskrav 4.2.»

Arbeidsgruppe

Forskningsetisk utvalg

Bjørn T. Ramberg, professor, leder

Marit Halvorsen, professor, nestleder

Mette Sollihagen Hauge, seniorrådgiver, sekretariat

Siv K. Skorstad, seniorrådgiver/advokat, sekretariat, (ut juni 2022)

Madiha Khalil, seniorrådgiver/advokat, sekretariat, (fra juni 2022)

Felles redelighetsutvalg Klinmed/OUS/Ahus

Ole M. Sejersted, professor emeritus, leder

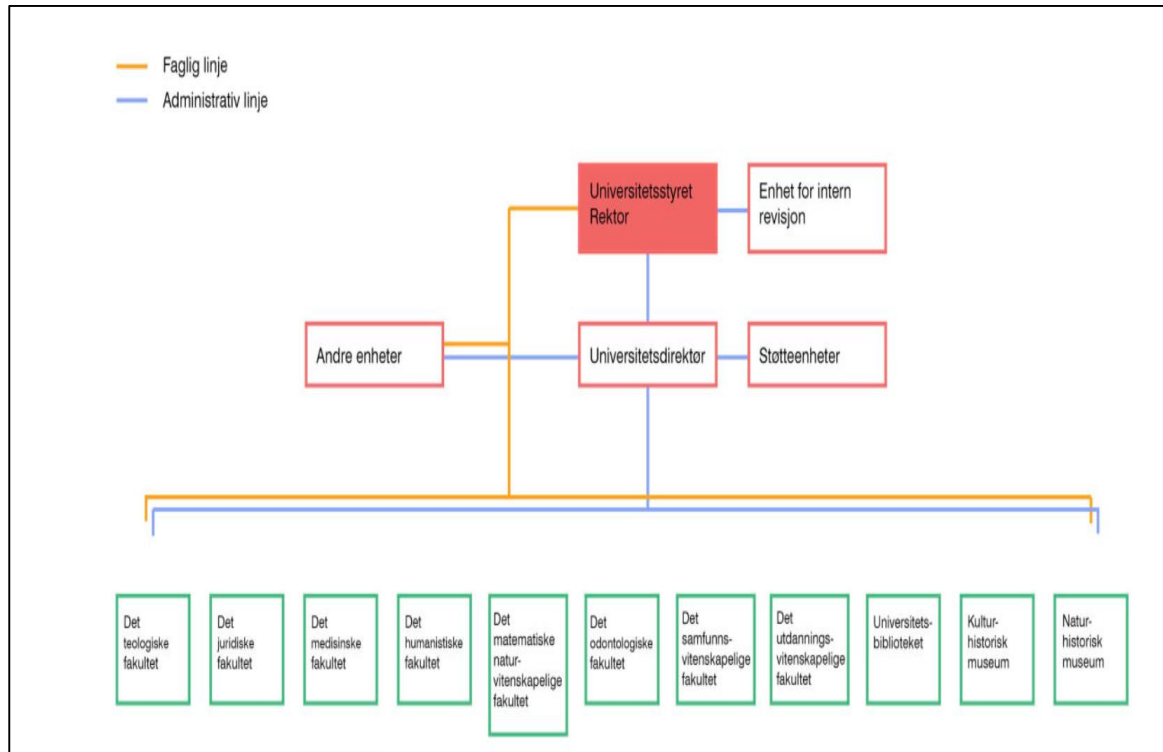
Bjørn Hofmann, professor, nestleder

Katrine Ore, seniorrådgiver, sekretariat

Arne Moland, advokat, sekretariat

Vurdering av organisering for ivaretagelse av plikter etter loven

Organisering



OUS
Ahus

Lovens krav - beskriver roller og ansvar

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 158 L

(2015–2016)
Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om organisering av forskningsetisk arbeid (forskningsetikkloven)

Hvilke oppgaver skal løses ?

Lov om organisering av forskningsetisk arbeid (forskningsetikkloven)

Dato	LOV-2017-04-28-23
Departement	Kunnskapsdepartementet
Ikrafttredelse	01.05.2017
Endrer	LOV-2006-06-30-56
Kunngjort	28.04.2017
Rettet	07.09.2021 (faglige fotnoter fjernet)
Korttittel	Forskningsetikkloven

Jf. tidligere lov 30 juni 2006 nr. 56.

§ 1. Formål

Loven skal bidra til at forskning i offentlig og privat regi skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer.

Håndtering av mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer blir oppdaget, behandlet og rapportert

Gjennomgått

- forskningsetikkloven og forarbeidende
- mandat for utvalgene
- organisering og delegering ved institusjonene
- utvalgenes rolle og uttalelser i redelighetssaker
- institusjonell oppfølging av redelighetsutvalgenes uttalelser

Melding om mulig brudd er ikke en varslings sak !

Utvalgenes rolle og uttalelser i redelighetssaker

- Faglig **uavhengig** og kan ikke instrueres i enkeltsaker
- Minst tre medlemmer hvorav ett av medlemmene skal være eksternt
- **Nødvendig kompetanse** i forskning, forskningsetikk og jus
- I saker om mulige brudd alltid ta stilling til om:
 - a) forskeren har opptrådt vitenskapelig uredelig eller ikke,
 - b) om det foreligger systemfeil ved institusjonen og
 - c) om det vitenskapelige arbeidet bør korrigeres eller trekkes tilbake
- Klar sannsynlighetsovervekt for de faktiske forhold ved vitenskapelig uredelig
- Følger forvaltningslovens krav til saksbehandling med **kontradiksjon** for partene
- Utarbeider **en uttalelse** som ikke er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven
- Uttalelse sendes innmeldt og melder med kopi til institusjon som ikke kan endre denne
- Bare klageadgang til GRU for den som er funnet vitenskapelig uredelig

Riksrevisjonens omtale

virksomhetenes retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd

Institusjonene er gjennom loven pålagt å opprette retningslinjer som omfatter følgende:



Institusjonell oppfølging av redelighetsutvalgenes uttalelser

Institusjonen vurderer oppfølging ved brudd på anerkjente forskningsetiske normer eller opptrådt forskningsetisk uredelig

Linjeansvar som ved annen personaloppfølging

1. Om en artikkel skal trekkes, eller om det skal sendes errata til tidsskrift
2. Om det skal føre til personalmessige tiltak overfor vedkommende forsker (-e)

Ved kombinerte stillinger bør det fremkomme hvilken institusjon som skal følge opp den ansatte

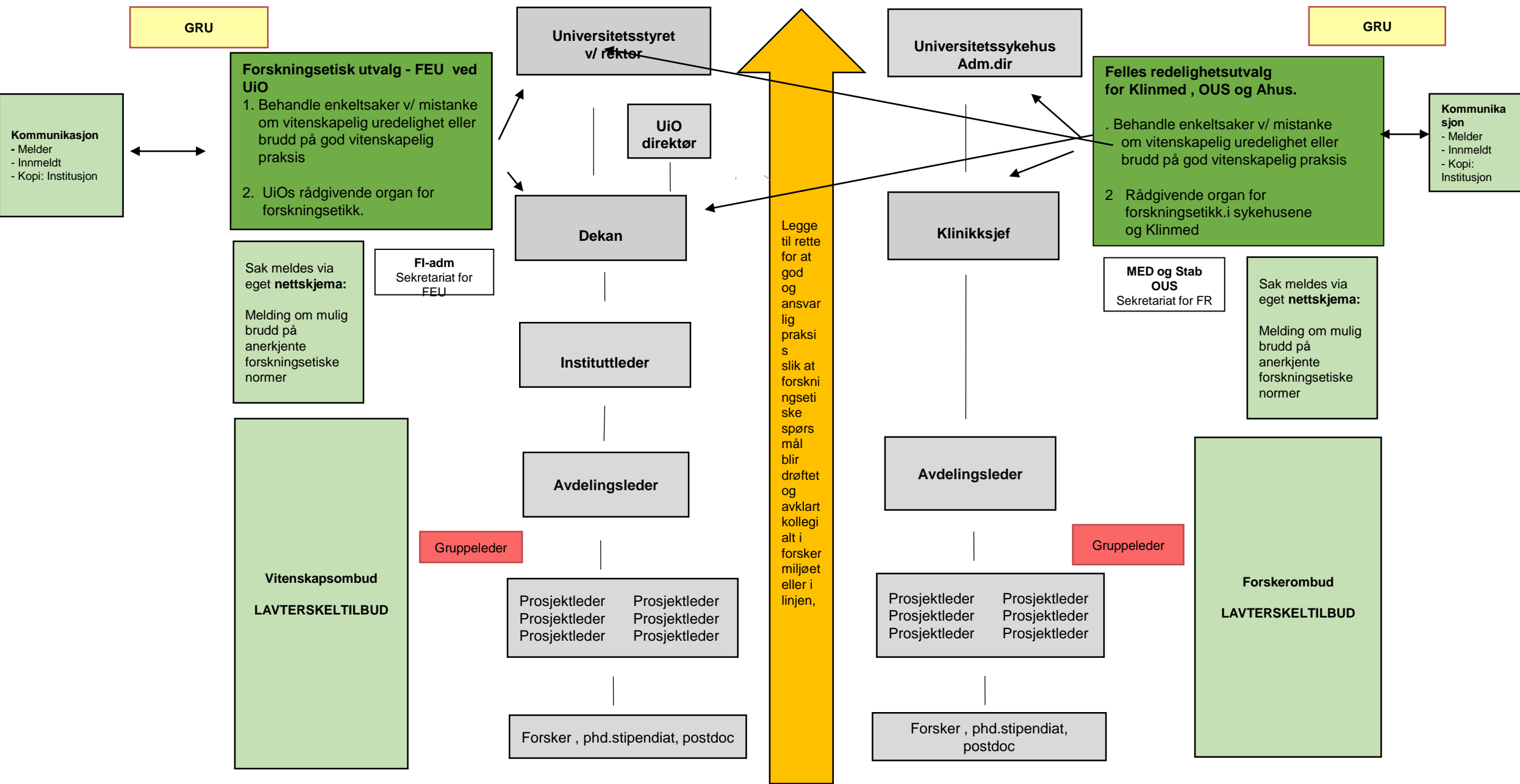
Revisjon av retningslinjer for håndtering av mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer

- Sikre felles omforente forståelse mellom universitet og sykehus
- Tydeliggjøring av skillet mellom saker som gjelder forskningsetikk på den ene siden og uredelighet i forskning på den andre.
- Få frem redelighetsutvalgenes uavhengighet
- Få frem at det bare er et redelighetsutvalg som kan uttale seg om det foreligger uredelighet (ikke dekan eller klinikkledernivå)
- Melding om mulig brudd ikke behandles som en varslings sak
- Alle saker meldes via nettskjema
- Omtale saksbehandlingsreglene i henhold til forvaltningsloven
- Omtale hvem som skal motta utvalgenes uttalelser
- Henviser til en eventuell personalhåndtering og regelverk for dette, men ikke ha dette eksplisitt omtalt i disse retningslinjene

Forskningsetikk -

Etterleve anerkjente forskningsetiske normer

- Normene utvikles av forskersamfunnet selv
- Nasjonale komiteer utarbeider **Retningslinjer og veiledere i Norge**, se www.forskningsetikk.no/retningslinjer = normsett
- **Forskningsetikkloven** lovfester at disse normene skal følges, men ikke hva de er
- **Standard for forskningsintegritet for UiO** (= kvalitetspolicy) uttrykker normsett for forskningsintegritet som er relevante for universitetet og de ansattes virksomhet



Forskningsetikk ved UiO

[English](#)

Forskningsetikken er en integrert og nødvendig del av all forskningsvirksomhet. Den består av et sett med verdier, normer og institusjonelle ordninger som regulerer vitenskapelig virksomhet. Disse bidrar til kvalitet i forskningen, regulerer forhold forskere imellom og sikrer at forskningen foregår i tråd med samfunnets forventninger og krav.

<https://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/forskningsstotte/forskningsetikk/>

Som forsker har du et selvstendig og lovfestet ansvar for å sørge for at forskning utføres i samsvar med gjeldende forskningsetiske normer og innenfor fastsatte rammer.

Her finner du en oversikt over ressurser, rutiner og verktøy ved UiO som hjelper deg i dette arbeidet. Du finner også informasjon om hvordan UiO håndterer mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer og hvordan disse kan meldes inn.

www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/forskningsstotte/forskningsetikk/